PRACTICE DICTATION

Kun yhteiskunnat panostavat innovaatioihin, koulutukseen ja infrastruktuuriin, ne luovat edellytykset reaalikasvulle. Tä/mä vähentää inflaation todennäköisyyttä, koska kasvava kysyntä vastaa kasvavaa tarjontaa. Tuottavuuden ja vakauden välistä

yhteyttä ei voi liikaa korostaa. Inflaatio voi johtua paitsi taloudellisista valinnoista, myös luonnon asettamista rajoista./ Kun luonnonvarat niukkenevat tai tuotanto vaikeutuu ympäristösyistä, hinnat nousevat. Kestävä kehitys ja vastuullinen resurssien

1. min 163 syll/min

käyttö tukevat hintavakautta. Pitkäaikainen vauraus riippuu siitä, kuinka vakaalle pohjalle talous rakentuu, ei siitä, kuinka no/peasti se kasvaa. Siis myös ympäristö on inflaation kehitykselle merkityksellinen.

1. min 22 seconds 68 syll/min

COMPETITION TEXT

SECTION C

Inflaatio alkaa, kun rahan tai luoton määrä kasvaa nopeammin kuin tavaroiden ja palvelujen tuotanto, mutta inflaation juu/ret ulottuvat paljon tätä syvemmälle. Inflaatio liittyy usein ihmisten odotuksiin ja pelkoihin. Kun ihmiset odottavat hin-

tojen nousevan, he muuttavat käyttäytymistään Kun monet ihmiset tekevät samalla tavalla, näista odotuksista tulee totta. Y/ritykset nostavat hintoja kattaakseen nousseet kustannukset, mutta samalla ne korjaavat hintoja vähän ylöspäin, jotta nämä kattai-

1. min 163 syll/min

sivat lähitulevaisuuden hintojen nousut. Samoin työntekijät vaativat korkeampia palkkoja suojatakseen oman taloudellisen asemansa./ Näin tämä kierre ruokkii itseään. Tämä dynamiikka osoittaa, että inflaatio ei ole puhtaasti mekaaninen ilmiö, vaan se on osa ihmisten

käyttäytymistä. Sitä ohjaavat yhtä paljon tunteet kuin tieto. Kun ihmiset lakkaavat luottamasta rahan tulevaan arvoon, he pyrkivät suojelemaan it/seään ja samalla kiihdyttävät epävakautta. Keskustelu inflaation noususta käynnistyy usein hiljaa. Inflaatio ei käynnisty esimerkiksi

2. min 184 syll/min

keskuspankin ilmoituksella. Se alkaa kasvaa ihmisten arkisten rutiinien seurauksena, kun käsitys hintojen kohtuullisuudesta vähitellen muuttuu. Samalla elin/kustannukset alkavat nousta nopeammin kuin palkat. Inflaatio ei kosketa vain taloustieteilijöitä ja rahoitusalan asiantuntijoita. Se ulottuu todel-

lisuudessa jokaiseen kotitalouteen, jokaiseen yritykseen ja jokaiseen yksilöön, jotka kaikki tarvitsevat vakautta voidakseen suunnitella toimintaansa eteenpäin./ Se vaikuttaa työntekijöiden, säästäjien ja sijoittajien valintoihin. Se muokkaa myös sitä turvallisuuden tunnetta, joka pitää yhteisöt koossa. Inflaatio ei pohjimmil-

3. min 205 syll/min

taan ole vain hintojen nousua. Se liittyy herkkään tasapainoon rahan arvon ja luottamuksen välillä. Rahan arvo riippuu yhteisestä uskosta siihen, että rahalla on merkitystä/ myös huomenna. Kun tämä usko heikkenee, yhteiskunnat alkavat ajautua epävarmuuteen. Tätä rapautumista ei yleensä huomata heti. Ihmiset jatkavat arkeaan, mutta heidän

luottamuksensa hiipuu. Ajan myötä inflaatio muuttuu taloudellisesta ilmiöstä sosiaaliseksi kokemukseksi. Ihmiset alkavat ymmärtää rahan arvoa, työtä ja oi/keudenmukaisuutta uudella tavalla. Inflaatio on myös merkki yhteiskunnan epätasapainosta, kun yhteiskunnat pystyvät tuottamaan vähemmän kuin mitä ne haluaisivat tuottaa. Kun

4. min 226 syll/min

kulutus kasvaa nopeammin kuin tuottavuus, lopputulos on selvä. Talous alkaa kasvaa yli todellisen tuotantokapasiteettinsa, ja tämä näkyy nousevina hintoina. Kasvun täytyy perustua/ todelliseen tuotantoon eikä pelkkään taloudelliseen optimismiin. Seuraukset ulottuvat elämän kaikille osa-alueille. Eläkeläinen, joka on säästänyt vuosikymmeniä, näkee säästöjensä

arvon hiipuvan. Pieni yritys, joka ei voi nostaa hintojaan yhtä nopeasti kuin kustannukset nousevat, kamppailee selviytymisen kanssa. Nämä kokemukset johtavat turhautumiseen, ja turhautumi/nen voi muuttua epäluottamukseksi rahaan, instituutioihin ja jopa toisiin ihmisiin. Inflaatiosta tulee näin enemmän kuin talouden ongelma. Siitä tulee sosiaalinen ja moraalinen haaste.

5. min 247 syll/min

SECTION B

Inflaatio jakaa varallisuutta hiljaisesti palkansaajilta niille, joilla on omaisuutta tai muuta varallisuutta. Tämä uudelleenjako tapahtuu ilman lainsäädäntöä tai julkista keskustelua, mikä tekee sii/tä erityisen vahingollista. Se tuntuu mielivaltaiselta. Mielivaltaisuus taas heikentää oikeudenmukaisuuden tunnetta, jota yhteiskunnat tarvitsevat. Kun hinnat nousevat epätasaisesti, henkilöt, joilla on vähi-

ten vaihtoehtoja, kantavat raskaimman taakan. Henkilöt, joilla on kiinteät tulot tai joilla ei ole sellaista omaisuutta, jonka arvo kasvaa, menettävät eniten. Ihmisten eriarvoisuus kasvaa. Kun luottamus heikkenee,/ houkutus nopeisiin talouspäätöksiin kasvaa. Silti tehokkaimmat keinot inflaation hillitsemiseksi ovat harvoin nopeita. Ne vaativat johtajilta kurinalaisuutta ja kansalaisilta kärsivällisyyttä. Inflaation

6. min 271 syll/min

hillitseminen tarkoittaa usein menojen vähentämistä ja luoton kiristämistä. Nämä toimet voivat tuntua epämukavilta. Toimenpiteistä aiheutuva epämukavuus on pienempi kuin se hinta, joka maksetaan pitkällä aika/välillä toimenpiteiden laiminlyönnistä. Kun tulevaisuuden odotuksiin sisältyy oletus korkeasta inflaatiosta, inflaation suunnan kääntäminen vaatii paljon enemmän työtä. Historiasta tiedämme, että vakauden palauttami-

nen on aina vaikeampaa kuin sen ylläpitäminen. Kun ihmiset kokevat epävarmuutta, he kuluttavat nopeammin, pitävät vähemmän käteistä tai etsivät tapoja suojella omaisuuttaan. Koska yritykset pelkäävät kustannusten nou/sua, ne nostavat hintoja jo ennen kuin olisi pakko. Hallitukset voivat kansalaisten paineen alla yrittää helpottaa tilannetta lisäämällä menoja tai tukia, mikä puolestaan kasvattaa kokonaiskysyntää. Jokainen näistä toimis-

7. min 295 syll/min

ta vaikuttaa yksinään järkevältä, mutta yhdessä ne voimistavat juuri sitä ilmiötä, jota niiden on tarkoitus hillitä. Kun taloustilanne on vakaa, ihmiset voivat suunnitella tulevaisuuttaan pitkällä tähtäyksellä. He voivat säästää tulevaisuut/taan varten, investoida koulutukseen, kehittää yritystoimintaa tai valmistautua eläkkeelle lähtöönsä. Kun inflaatio kiihtyy, pitkän aikavälin suunnitelmat alkavat tuntua riskialttiilta ja lyhyen aikavälin ratkaisut alkavat hallita päätök-

sentekoa. Tämä ajattelutavan muutos heikentää tuottavuutta, sillä kasvu edellyttää halua investoida tulevaisuuteen. Inflaatio ei siis vähennä pelkästään ostovoimaa vaan myös luottamusta tulevaisuuteen. Inflaation taustalla olevat talou/delliset syyt vaihtelevat alueittain. Joissakin maissa inflaatio alkaa liiallisesta kysynnästä, toisissa välttämättömyyshyödykkeiden puutteesta. Talouksissa, joiden tuotanto riippuu ulkomaisista raaka-aineista, inflaatio voi johtua ulkoisista

8. min 319 syll/min

paineista, kuten maailmankaupan muutoksista tai valuuttakurssien heilahteluista. Alueilla, joissa tuotanto on kotimaista, inflaatio voi johtua tuotannon sisäisestä tehottomuudesta. Yleisesti voidaan todeta, että inflaatiota on siellä, missä luottamus ta/louteen on heikko. Inflaatio ei kunnioita valtioiden rajoja. Esimerkiksi energian, raaka-aineiden tai kuljetuksen hinnanmuutokset yhdessä maassa voivat heijastua nopeasti toisiin maihin. Myös kuivuus jossakin päin maapalloa voi nostaa elintarvikkeiden hinto-

ja muualla. Rahoitusmarkkinoiden muutokset heijastuvat nopeasti kansainvälisten verkostojen kautta maasta toiseen. Tämän keskinäisen riippuvuuden takia mikään yhteiskunta ei voi täysin eristäytyä inflaatiopaineilta. Tämä korostaa maiden välisen yhteistyön mer/kitystä. Yhteiset ongelmat edellyttävät yhteistä strategiaa. Kansainvälinen rahapolitiikan kauppasääntelyn koordinaatio on keskeistä, jotta inflaation vaikutuksia voidaan hillitä tehokkaasti. Keskuspankit voivat säädellä korkoja, hallita likviditeetti-

9. min 343 syll/min

ä ja vaikuttaa ihmisten odotuksiin viestinnän kautta. Se, vaikuttavatko nämä toimenpiteet inflaatioon, riippuu kuitenkin siitä, kuinka uskottavina nämä toimenpiteet koetaan. Jos luottamus horjuu, toimenpiteiden teho heikkenee. Uskottavuuden palauttaminen vie aikaa ja edellyttää johdon/mukaista ja läpinäkyvää toimintaa. Päättäjien on pystyttävä selittämään, miksi tietyt toimenpiteet inflaation hillitsemiseksi ovat välttämättömiä, vaikka nämä toimenpiteet olisivatkin epäsuosittuja. Vaikka inflaation hallinta saa harvoin julkista kiitosta, johtajien tulee

toimia eettisesti oikein ja johdonmukaisesti. Päättäjien tulee pystyä valitsemaan vakaan talouspolitiikan vaatimat, kansalaisten kannalta epämieluisat toimet, jotta inflaatio jäisi tilapäiseksi häiriöksi eikä kehittyisi pitkäkestoiseksi kriisiksi. Ihmiset vahvistavat/ taloudellista vakautta, kun he toimivat kurinalaisesti eli säästävät, kuluttavat harkiten ja suuntaavat toimintaansa tuottavuuteen. Siksi koulutus on tärkeää. Kun ihmiset ymmärtävät, miten inflaatio kehittyy, he eivät yhtä helposti anna pelon tai huhujen ohjata toimintaansa.

10. min 367 syll/min

SECTION A

Inflaation muistijälki vaikuttaa yhteiskuntiin pitkään hintavakauden palautumisen jälkeenkin. Korkean inflaation kokeneet ihmiset omaksuvat usein varovaisemman talouskäyttäytymisen. He säästävät enemmän, sijoittavat varovaisemmin ja arvioivat vakautta kokemuksen eivätkä talousennusteiden/ perusteella. Tämä varovaisuus voi olla terve ilmiö, joka muistuttaa tulevia sukupolvia talouspoliittisen tasapainon merkityksestä. Toisaalta muistijälki voi kuitenkin myös haalistua. Kun olosuhteet paranevat, luottamus kasvaa ja sen mukana myös riskialttius. Kun varovaisuus korvautuu liialli-

sella optimismilla, inflaatio voi palata. Tämä kierre korostaa, että vakaus ei ole pysyvä tila, vaan sitä on ylläpidettävä jatkuvasti. Hintavakauden säilyttäminen edellyttää jatkuvaa hereillä oloa, johdonmukaista politiikkaa ja yhteiskunnallista sitoutumista. Inflaatio vaikut/taa paitsi talouteen, myös poliittiseen ilmapiiriin ja yhteiskunnan yhtenäisyyteen. Hintojen nousu voi heikentää luottamusta paitsi rahaan, myös instituutioihin laajemmin. Ihmiset alkavat kyseenalaistaa, ymmärtävätkö päättäjät heidän vaikeuksiaan. Sosiaaliset jännitteet kasvavat, kun eri ryhmät kilpailevat keske-

11. min 393 syll/min

nään elintasonsa säilyttämisestä. Tämä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden rapautuminen voi olla taloudellista vaikutusta vakavampi seuraus. Se osoittaa, että inflaatio, vaikka se syntyy talouden epätasapainosta, voi kehittyä poliittiseksi ja moraaliseksi haasteeksi. Kehittyvissä maissa inflaati/o on usein seurausta yhteiskunnan rakenteellisista haasteista, kuten rajallisesta teollisesta kapasiteetista, talouden riippuvuudesta tuonnista tai hauraasta rahoitusjärjestelmästä. Näissä olosuhteissa inflaation takia perustarvikkeiden saatavuus voi heiketä ja epäviralliset markkinat laajentua. Hallitse-

mattomana tällainen kehitys voi hidastaa yhteiskunnallista kehitystä vuosiksi. Inflaatio toimii indikaattorina siitä, kuinka hyvin yhteiskunta kykenee sovittamaan yhteen tavoitteensa ja tuotantokykynsä. Se ei mittaa pelkästään talouden epätasapainoa, vaan myös eettistä ja institutionaalista jännitettä. Kun/ kulutuksen ja tuotannon välinen ero kasvaa, inflaatio täyttää tilan odotuksen ja todellisuuden välillä. Inflaatio muistuttaa, ettei vaurautta voi ylläpitää pelkillä lupauksilla tulevaisuudesta. Jokainen talousjärjestelmä on riippuvainen resurssien tehokkaasta käytöstä ja luottamuksesta. Kun tuo luottamus heikkenee, ko-

12. min 419 syll/min

ko rakenne alkaa horjua. Inflaatio on pohjimmiltaan peili, joka heijastaa yhteiskuntien valintoja. Se paljastaa, miten resursseja hallitaan, miten prioriteetit asetetaan ja minkälaisia valintoja ihmiset tekevät. Jokainen sukupolvi tekee nämä valinnat eri tavoin. Jotkut sukupolvet pystyvät tunnistamaan inflaation varhain ja/ mukauttavat käyttäytymistään ennen kuin vahinko leviää. Toiset viivyttelevät toivoen ongelman ratkeavan itsestään vain huomatakseen, että odottaminen moninkertaistaa inflaation aiheuttamat kustannukset. Inflaation eteneminen on riittävän hidasta, jotta sen voi hetkeksi sivuuttaa, mutta riittävän nopeaa horjuttamaan kaiken, kun se pääsee

vauhtiin. Ensimmäinen askel inflaation torjunnassa on sen tunnistaminen. Ihmisten on nähtävä inflaatio asiana, joka koskettaa jokaista päätöstä. Kaikkien asiantuntijoista ja päättäjistä tavallisiin kansalaisiin on tunnistettava inflaatio, sillä inflaatiota ei voi täysin hallita ilman yhteistä ymmärrystä. Talouden perusteiden/ tuntemus auttaa ihmisiä tulkitsemaan kokemuksiaan sen sijaan, että he reagoisivat niihin impulsiivisesti. Yksi inflaation ongelmista on harhakuva vauraudesta hintojen noustessa. Kun tulot tai yritysten liikevaihto kasvavat nimellisesti, voi näyttää siltä, että kaikilla menee paremmin. Mutta jos tämä nousu vain kompensoi korkeampi-

13. min 445 syll/min

a kustannuksia, parannus on näennäinen. Inflaatio voi peittää talouden pysähtyneisyyden suuremmilta näyttävien mutta vähemmän merkitsevien lukujen taakse. Todellinen edistys mitataan elintason todellisella paranemisella eikä rahan arvolla. Tämän eron ymmärtäminen on olennaista. Inflaatio herättää ahdistusta, koska se heikentää ennustet/tavuutta. Ihmiset eivät enää tiedä, mitä heidän työnsä tuottaa. Tämä voi usein muuttua tyytymättömyydeksi, ja tyytymättömyys voi murentaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Siksi inflaation torjuminen ei ole vain taloudellinen välttämättömyys, vaan myös moraalinen velvollisuus. Vaikka rahapolitiikalla on keskeinen rooli inflaation hallitsemisessa, myös muilla hal-

linnon osa-alueilla on merkitystä. Finanssikuri, tehokkaat julkiset palvelut ja läpinäkyvä sääntely edistävät vakautta. Kun valtiot kuluttavat enemmän kuin keräävät veroja ja muita veronluonteisia maksuja ja kun tehottomuus syö julkisia resursseja, epätasapaino voi ruokkia inflaatiota. Vastuullinen inflaation hallinta puolestaan vah/vistaa luottamusta ja vähentää inflaatiopaineita. Nämä instituutiot ovat osa inflaation vastaista taistelua. Talouspoliittisten toimenpiteiden läpinäkyvyys on tärkeää. Kun eri politiikat selitetään selkeästi, ihmiset hyväksyvät todennäköisemmin väliaikaisen epämukavuuden, joka liittyy inflaation hillitsemiseen. Epävarmuus ruokkii speku-

14. min 471 syll/min

laatioita, mutta avoin viestintä edistää kärsivällisyyttä. Päättäjät, jotka kertovat avoimesti toimenpiteidensä syistä, tavoitteista ja odotettavissa olevista vaikutuksista, rakentavat uskottavuutta. Vaikeatkin toimenpiteet voivat saada kansalaisten tuen, kun ne ymmärretään välttämättömiksi askeleiksi kohti vakaata tulevaisuutta. Kulttuurit, jotka arvostavat säästä/mistä, ammattitaitoa ja pitkäjänteistä sijoittamista, ovat usein kestävämpiä. Yhteiskunnissa, joissa kulutusta arvostetaan yli kaiken, inflaatio voi olla epävakaampaa. Yksilöiden valintoja ohjaavat arvot muovaavat siten yhteistä vakautta. Taloudellinen käyttäytyminen juurtuu kulttuuriin yhtä paljon kuin politiikkaan. Teknologialla on yhä tärkeämpi rooli inflaa-

tion kehityksessä. Digitaaliset maksujärjestelmät ja automaattinen kaupankäynti voivat lisätä sekä talouden tehokkuutta että epävakautta. Modernien yhteiskuntien haaste on hyödyntää teknologian nopeutta ilman epävakauden kasvattamista. Inflaation noustessa yhteiskunnat voivat ajautua äärimmäisiin ratkaisuihin, jotka pyrkivät tukahduttamaan inflaation säätele/mällä tiukasti hintoja ja palkkoja. Toiset taas yrittävät kiihdyttää kasvua voimakkaasti uskoen, että suurempi tuotanto palauttaa tasapainon. Molemmilla lähestymistavat voivat liiallisina kääntyä itseään vastaan. Hintasääntely aiheuttaa usein pulaa tuotantohyödykkeistä ja vääristää kannustimia. Liiallinen elvytys taas voi pahentaa kysynnän ja tarjonnan epätasapainoa.

15. min 497 syll/min